

festivalová recenzia - **hlavný program**

TERRA APATHY

Divadlo Pôtoň

autor recenzie: Miro Zwiefelhofer

predstavenie na festivale Dotyky a spojenia:

23. 6. 2023 v Martine

Krajina opáta

Za jeden z najzaujímavejších momentov tohtoročného festivalu Dotyky a spojenia považujem možnosť vidieť so štyridsaťosem hodinovým rozstupom inscenácie zvolenského Divadla Jozefa Gregora Tajovského *SME KRAJINA: Príbeh ľudí, priehrady a času* a *Terra Apathy* Divadla Pôtoň. Obe sa venujú téme environmentalistiky, reflektujú udalosti na územiach, ktoré sú od seba vzdialené len zruba 35 kilometrov, obe zasadzujú človeka do kontextu histórie územia z širšieho pohľadu so zameraním na geologické špecifiká tejto oblasti. Inscenácia s prvkami výtvarnej performancie režisérky Ivety Ditte Jurčovej sa tomuto širšiemu kontextu venuje v expozičnej časti. Tá približuje proces tvorby hornín a delenia pozemkov, čím vysvetľuje, ako predmetné územie získalo názov Zem opáta, vďaka čomu neskôr vznikla obec s názvom Horné Opatovce. Pripravuje tak „inscenačnú pôdu“ pre reflektované tragické udalosti prvej polovice päťdesiatych rokov minulého storočia. Dominantným výtvarným prvkom expozičnej časti je kvádrovitý kus tvárnej hmoty hlinovitého charakteru. Performerka Ela Lehotská ho postupne mačetou porcuje, čím odkazuje na spomínaný proces delenia a rozdeľovania pôdy. Vo vnútri hmoty sa však nachádza červená kvapalina. Jednak odkaz na rudy, ktoré sa v miestnom území nachádzajú, možno ju však interpretovať aj ako krv.

V ďalšej časti preberá dominantnú úlohu výtvarnej roviny tohto diela spleť použitého káblového materiálu. Tento prvok počas časti, v ktorej Ela Lehotská prednáša báseň Mily Haugovej o symbolickej včele, možno interpretovať ako úľ. Komplikovaný navzájom prepojený organizmus, tak ako množstvo káblov, vytvára opticky komplikovanú štruktúru. Neskôr sa však tento priestorový výtvarný prvok mení na monštrum. Smrtiacu fabriku, z ktorej vychádza dym, neskôr získava toxickú zelenú a výstražnú červenú farbu prostredníctvom LED káblových svetiel. Venujem sa výtvarnému rozmeru, pretože práve ten je pre dielo dominantný. Aj samotnú performerku v tomto kontexte možno vnímať väčšinu času viac ako výtvarný prvok na scéne. To samozrejme neznižuje jej mimoriadne koncentrovaný a presný herecký výkon schopný s minimalisticky koncipovaných výrazových prostriedkov vyťažiť maximálny efekt. Obzvlášť za pozornosť stojí v tomto kontexte práca s gestom a mimikou.

Následné spojenie s hudobnou, hoci v tomto prípade by bolo presnejšie označenie zvukovou, rovinou následne vytvára z celého diela mimoriadne kompaktný celok, ktorému sa darí veľmi presne vygradovať celkový tvar.

Celkovo považujem *Terra Apathy* za jeden z najsilnejších diváckych zážitkov celého festivalu. Je pritom mimoriadne dôležité, že to môžem konštatovať práve pri diele, ktoré je naviazané na mimoriadne dôležitú environmentálnu tému.